

vzdělávání dětí cizinců

Seznam všech škol, které jsou zapsány v rejstříku škol a školských zařízení (a tedy podléhají kontrole České školní inspekce, která kontroluje kvalitu vzdělávání a poskytovaných služeb), naleznete na stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Při vyhledávání zadejte požadované parametry školy, například mateřská, základní, střední škola, a místo – například Praha 1, Praha 2.

PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Děti navštěvují mateřskou školu po dobu školního roku, který v České republice trvá od 1. 9. do 31. 8. následujícího kalendářního roku.

Před zahájením docházky do základní školy mohou děti v ČR navštěvovat jesle a následně tzv. mateřské školy (MŠ). Mateřské školy se organizují pro děti zpravidla od tří do šesti let, nejdříve však od dvou let. Děti mladší tří let však nemají na přijetí právní nárok. V mateřských školách probíhá příprava na vstup do základní školy. Dlouho byla mateřská škola nepovinnou částí vzdělávacího systému. Díky nedávné změně se poslední ročník mateřské školy (pro děti ve věku cca 5–6 let, tj. před nástupem do základní školy) ustanovil jako povinný.

Od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, je předškolní vzdělávání povinné a zároveň bezplatné.

Mateřské školy mohou být buď tzv. státní (zřizované městskou částí), nebo soukromé (zřizovatelem je soukromá osoba či firma). Rozdíl se promítá především do ceny, kterou rodiče za služby ve škole pro dítě zaplatí. Zájem o umístění dětí v mateřských školách (zejména těch státních, které jsou výrazně levnější než mateřské školy soukromé) často převyšuje jejich kapacitu.

Mateřské školy dělají každý rok tzv. zápisy a následně rozhodují o přijetí dětí. Zápisy probíhají v termínu od 2. do 16. května. Rodiče 5letých dětí mají povinnost nechat děti zapsat (viz výše). Mateřské školy mají kritéria, podle kterých posuzují, které děti přijmou a které ne. Spádová škola (škola přiřazená k adrese, na které jste přihlášení k pobytu) přijímá přednostně děti, které bydlí v její spádové oblasti.

Žáci navštěvují školu po dobu školního roku, který v České republice trvá od 1. 9. do 31. 8. následujícího kalendářního roku. Letní prázdniny trvají od 1. 7. do 31. 8.

Ve věku 6–7 let nastupují děti do základních škol. Na děti se od tohoto věku vztahuje tzv. povinná školní docházka. To znamená, že rodič je ze zákona povinen své děti přihlásit ke vzdělávání na základní škole. Povinná školní docházka trvá 9 let a vztahuje se na všechny děti, včetně těch dětí cizinců, které do České republiky přijíždějí ve věku 6–17 let a nemají dosud absolvováno 9 let školního vzdělávání.

Podle zákona se povinná školní docházka vztahuje na státní občany České republiky a na občany jiného členského státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů. Dále se povinná školní docházka vztahuje na jiné cizince, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky trvale nebo přechodně po dobu delší než 90 dnů, a na účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany.

Na přijetí vašeho dítěte do základní školy v ČR máte ze zákona nárok. V praxi to znamená, že škola v místě vašeho trvalého bydliště, v případě cizince v místě pobytu žáka (tzv. spádová škola – škola přiřazená k adrese, na které jste přihlášení k pobytu), musí vaše dítě cizince přijmout. Není možné, aby škola odmítla přijmout vaše dítě z jiného důvodu než kvůli naplněné kapacitě školy. V případě naplněné kapacity je třeba se obrátit na odbor školství úřadu příslušné městské části, ve které jste přihlášení k pobytu. Ta je povinna najít pro vaše dítě místo v některé z dalších škol ve vašem okolí.

Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad. Dítě, které dosáhne šestého roku věku v době od září do konce června příslušného školního roku, může být přijato k plnění povinné školní docházky již v tomto školním roce, je-li přiměřeně tělesně i duševně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce. Podobně jako u mateřských škol, i před přijetím do prvního ročníku základní školy probíhá zápis. Zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 1. dubna do 30. dubna kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku. Během zápisu se hodnotí připravenost dítěte na vzdělávání, tzv. školní zralost. Záписy zpravidla probíhají od února a každá škola si vypisuje vlastní termíny. Podrobné informace najdete na webových stránkách jednotlivých škol.

Dítěti cizinci nesmí být odepřeno přijetí do základní školy z důvodu neznalosti českého jazyka. Takový postup je nezákonný. V případě, že se s takovou podmínkou setkáte, obraťte se na pracovníky odboru školství místní městské části nebo na pracovníky neziskových organizací, které se věnují integraci dětí migrantů v oblasti vzdělávání.

Neznalost vyučovacího jazyka (češtiny) nebo jeho nedostatečná znalost by neměla být ve škole v České republice překážkou ve výuce. Škola by měla udělat maximum pro to, aby se vašemu dítěti dostalo odpovídající jazykové přípravy. Tato příprava může mít podobu jazykového kurzu či samostatné výuky češtiny jako druhého jazyka. Vašemu dítěti může být vytvořen individuální vzdělávací plán, díky kterému se postupně začlení do výuky.

V případě, že dítě cizinec není dostatečně připraveno na vstup do 1. třídy, ať už z hlediska českého jazyka, nebo z hlediska školní zralosti, mohou rodiče využít možnost zažádat o tzv. odklad povinné školní docházky o další rok a zároveň je možné přihlásit dítě do přípravné třídy. O odložení povinné školní docházky je možné požádat již při zápisu. Žádá zákonný zástupce dítěte. Žádost se podává řediteli základní školy písemně a musí být doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení (kam se rodič objednává s dítětem sám a může si školské poradenské zařízení vybrat) a odborného lékaře nebo klinického psychologa (pro tyto potřeby je dostačující doporučení praktického lékaře pro děti a dorost).

O odklad povinné školní docházky musí zákonný zástupce dítěte cizince požádat nejpozději do 31. května kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku.

Končí vaše dítě základní školu v ČR nebo již má základní školu ukončenou v době příjezdu do České republiky? Podpořte ho v navazujícím studiu. Střední vzdělání je v současné době považováno za minimální standard dosaženého vzdělání. Pokud bude mít vaše dítě pouze základní vzdělání, výrazně to omezí jeho možnosti pracovního uplatnění.

Nabídka středního vzdělávání je široká. Zde je přehled základních typů škol poskytujících střední vzdělávání:

Gymnázia – střední školy zaměřené na poskytnutí dobrého vzdělávacího základu pro studium na vysoké škole. Gymnázia jsou buď 4letá, nebo víceletá (6letá, 8letá). Studium na gymnáziu je zakončené maturitní zkouškou.

Střední odborné školy – střední školy, které již připravují studenty na konkrétní specializace (např. obchodní akademie, střední průmyslové školy – dopravní, elektrotechnické, chemické, stavební, dále střední školy pedagogické, umělecké, grafické a další). Většina odborných středních škol je též zakončená maturitní zkouškou. Specifickou střední školou je konzervatoř, na které lze studovat hudbu, zpěv či tanec. Studium na konzervatoři bývá 6leté a jejím absolvováním lze získat vyšší odborné vzdělání.

Střední odborná učiliště – poskytují střední vzdělání v některém z tzv. učebních oborů, které připravují na různá povolání, např. automechanik, truhlář, kuchař, číšník, mechanik elektrotechnik, zahradník, cukrář, opravář zemědělských strojů. Některé učební obory jsou zakončené maturitní zkouškou, jiné výučním listem či jinou závěrečnou zkouškou.

Při výběru školy je dobré si zjistit základní informace o škole z webových stránek a současně vybranou školu navštívit v rámci tzv. dnů otevřených dveří. Jedná se o veřejné prezentace vzdělávacích oborů přímo na školách, během kterých se můžete do školy podívat, seznámit se s prostředím, nabídkou vzdělávacích oborů, poznat vyučující a zeptat se na to, co vás zajímá.